

Strategia de țară a României 2025-2030

Aprobată de Consiliul Directorilor pe 24 Septembrie 2025

European Bank
for Reconstruction and Development

Traducerile textului original al documentului sunt asigurate de BERD strict pentru comoditatea cititorului. Deși BERD a luat toate măsurile rezonabile pentru a asigura autenticitatea traducerii, BERD nu garantează și nu aprobă acuratețea traducerii. Încrederea în orice astfel de traducere va fi pe propria răspundere a cititorului. BERD, angajații sau reprezentanții nu vor avea nici un fel de răspundere față de cititor sau față de oricine altă persoană pentru inexactități, erori, omisiuni, eliminări, defecte și/sau modificări ale conținutului traducerii, indiferent de cauză, sau pentru orice tip de daune ce ar putea rezulta din acestea. În cazul în care există vreo discrepanță sau contradicție între versiunea din limba engleză și versiunea tradusă, versiunea în limba engleză va prevala.

Cuprins		Glosarul termenilor-cheie	
Sumar executiv	3	ABI Investiția Anuală a Afacerii	M&S Producție și Servicii
România – Instantaneu BERD	4	ASB Sfaturi pentru întreprinderile mici	MREL Cerința Minimă de Fonduri Proprii și Pasive Eligibile
I. Implementarea Strategiei Anterioare (2020-2025)	5	BEEPS Sondaj privind mediul de afaceri și performanța întreprinderilor	NCV Evaluarea Capitalului Natural
Rezultate Principale de Tranziție Obținute în Perioada Strategiei Anterioare	5	BVB Bursa de Valori București	CSN-uri Contribuții Stabilite la Nivel Național
Provocări în Implementare și Lecțiile Principale	7	CEB Europa Centrală și Țările Baltice	PNEC Planul Național Energetic și Climatic
II. Contextul Economic	8	CfD Contract pentru Diferență	NPL Credite Neperformante
Contextul și Perspectiva Macroeconomică pe Perioada Strategiei	8	CSO Organizația Societății Civile	PNRR Planul Național de Reziliență și Redresare
Provocările Principale Legate de Tranziție	9	MCV Mecanismul de Cooperare și Verificare	PFI-uri Instituții Financiare Partenerere
III. Priorități Guvernamentale și Implicarea Părților Interesate	11	CE Comisia Europeană	PPP-uri Parteneriate Public-Privat
IV. Definirea Priorităților BERD Privind Strategia Națională	12	EE Eficiență Energetică	RES Surse Regenerabile de Energie
V. Cadrul de Activități și Rezultate	13	E&S Mediu și Social	RHS Partea Dreaptă
VI. Identificarea Complementarității Partenerilor Internaționali în Domeniile de Activitate ale BERD	16	ESP Politica Socială și de Mediu	MRR Mecanismul de Redresare și Reziliență
VII. Riscuri în Implementare, Implicații Sociale și de Mediu	17	UE Uniunea Europeană	RSF Mecanismul de Partajare a Riscurilor
VIII. Evaluarea Cofinanțării Donatorilor	18	ISD Investiții Străine Directe	SESA Evaluarea Strategică de Mediu și Socială
Anexa 1 – Evaluare politică	19	FI Instituție Financiară	IMM Întreprinderi Mici și Mijlocii
		GCAP Plan de Acțiune pentru Orașul Verde	SOE Întreprindere de Stat
		PIB Produsul Intern Brut	TC Cooperare Tehnică
		GES Gaze cu Efect de Seră	TES Aprovizionarea Totală cu Energie
		LVG Lanțul Valoric Global	TVET Educație și Formare Tehnică și Profesională
		HPP Hidrocentrală	TFP Programul de Finanțare a Comerțului
		ICA Industrie, Comerț și Agribusiness	BM Banca Mondială
		TIC Tehnologia Informației și Comunicațiilor	WEO Perspective Economice Mondiale
		AIE Agenția Internațională pentru Energie	WIB Programul Femeile în Afaceri
		IFC Corporația Financiară Internațională	YIB Programul Tineri în Afaceri
		IFI Instituție Financiară Internațională	
		OIM Organizația Internațională a Muncii	
		FMI Fondul Monetar Internațional	
		EL Tehnologia informației	
		LHS Partea stângă	

Angajamentul României față de principiile prevăzute la articolul 1 și aplicarea acestora au continuat în perioada Strategiei de Țară anterioare. Țara a înregistrat progrese suplimentare în anumite domenii ale reformei democratice, inclusiv statul de drept. În 2023, Comisia Europeană a închis oficial Mecanismul de Cooperare și Verificare (MCV), care a fost instituit la aderarea României la UE în 2007 pentru a o ajuta să remedieze deficiențele din domeniile reformei judiciare și anticorupției.

În ultimul deceniu, România și-a redus rapid diferența de venituri istorică față de țările din regiune, producția reală pe cap de locuitor și productivitatea muncii ajungând la aproape 80% din media UE. Această creștere remarcabilă a fost determinată de o creștere a cererii interne, alimentată în principal de creșterea consumului privat, susținută de o orientare fiscală expansionistă și de o creștere puternică a salariilor. În același timp, garanțiile externe, inclusiv intrările de capital din fondurile UE, remitențele și investițiile străine directe (ISD), alături de schimbările structurale care au sporit productivitatea, au contribuit la atenuarea riscurilor persistente generate de deficitele fiscale și de cont curent. În ciuda încetinirii economice mai ample din Europa, România a demonstrat reziliență, economia sa contractându-se mai puțin decât media UE ca răspuns la șocurile adverse ale Covid-19 și războiului din Ucraina. Pe termen mediu, creșterea și investițiile vor fi sprijinite de finanțarea UE și de reformele aferente, inclusiv de fondurile de coeziune din Cadrul Financiar Multianual 2021-2027 și din fondurile Mecanismului de Redresare și Reziliență (MRR). Deși datoria publică rămâne moderată față de standardele UE, persistă incertitudini cu privire la traiectoria de consolidare fiscală a României în cadrul procedurii de deficit excesiv a UE.

În ciuda acestor evoluții pozitive, rămân mai multe provocări structurale. Vulnerabilitățile macroeconomice și presiunile asupra competitivității persistă, inclusiv dezechilibrele fiscale și externe. Deficitul de forță de muncă și de competențe, exacerbat de îmbătrânirea populației și de emigrarea lucrătorilor calificați în alte țări ale UE, prezintă riscuri pentru creșterea pe termen lung. Neconcordanțele de ocupare a forței de muncă rămân o îngrijorare, deoarece economia necesită din ce în ce mai mult lucrători cu înaltă calificare în domeniile TIC, asistență medicală și tehnice. Disparitățile regionale rămân, de asemenea, pronunțate, PIB-ul pe cap de locuitor în București-Ilfov fiind de 146% din media UE, comparativ cu doar 45% în regiunea Nord-Est. În plus, provocările instituționale și de guvernare, inclusiv capacitatea administrativă limitată, pot afecta capacitatea României de a absorbi și implementa eficient proiectele finanțate de UE și de a reduce impactul Planului Național de Reziliență și Redresare (PNRR). Ca stat membru al UE, România este aliniată la Agenda 2030 a UE și la Pactul Verde European. Cu toate acestea, calitatea slabă a aerului, gestionarea inadecvată a deșeurilor și protecția slabă a zonelor naturale rămân probleme și, deși România a înregistrat progrese în tranziția verde, sunt necesare mai multe eforturi pentru a reduce dependența de combustibilii fosili. Pentru a îndeplini obiectivele UE de partajare a eforturilor pentru 2030, vor fi esențiale reduceri suplimentare ale emisiilor de gaze cu efect de seră generate de transportul rutier și de industrie.

În următoarea perioadă de strategie, BERD se va concentra pe sprijinirea tranziției către economia verde a României prin integrarea surselor regenerabile de energie și mobilizarea finanțării UE pentru tranziția verde și digitalizare. Eforturile de consolidare a competitivității vor acorda prioritate îmbunătățirii accesului la finanțare, sprijinirii inovării în sectorului privat și promovării bunei guvernări. Consolidarea rezilienței economice va fi, de asemenea, o prioritate-cheie, cu investiții în infrastructura sustenabilă, securitatea energetică și alimentară și îmbunătățirea conectivității regionale cu țările vecine. Aceste priorități strategice vor contribui la susținerea traiectoriei de convergență a României, abordând în același timp vulnerabilitățile structurale, avansând tranziția verde și digitală și contribuind la principalele obiective ale Busolei pentru Competitivitate a UE:

1. Creșterea competitivității sectorului privat prin inovare, acces la finanțare și bună guvernare
2. Sporirea rezilienței economiei
3. Accelerarea tranziției către economia verde a României

România – Instantaneu BERD

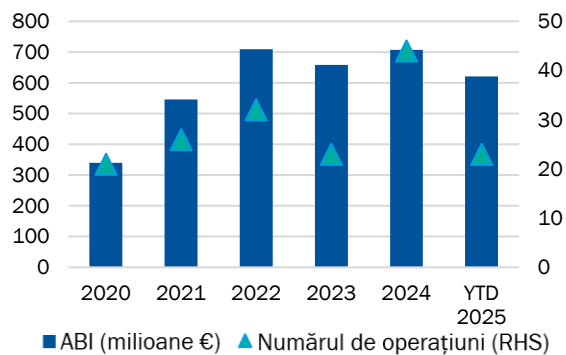

European Bank
for Reconstruction and Development

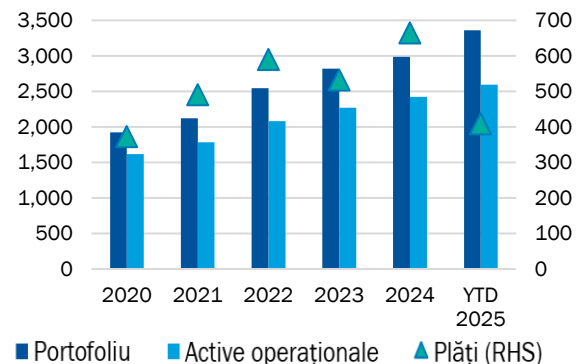
Activități investiționale ale BERD în România (până în aprilie 2025)

Portofoliu	€3.359m	Proiecte active	207
Cota de capital	9%	Active de exploatare	€2.593m
Sectorul privat Cota ¹	86.9%	Investiții nete	€12.039m

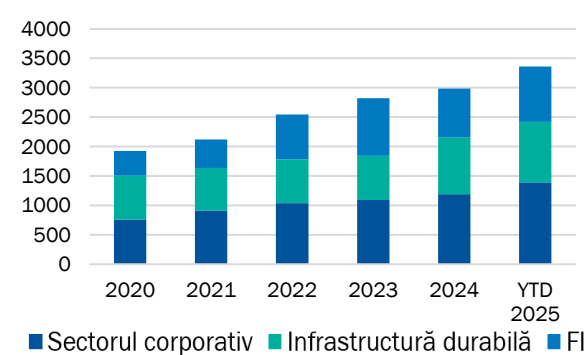
ABI și operațiuni

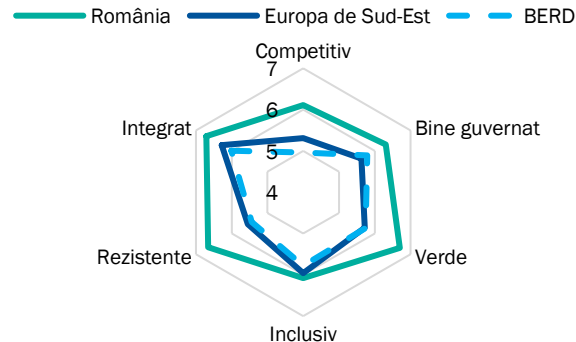
Dinamica portofoliului (milioane €)

Componența portofoliului (milioane EUR)

Decalaje de tranziție²

Cifre naționale contextuale

	România	Comparatori
Populație (milioane)³ (2023)	19.1	Polonia (36,8) Ungaria (9,7) Bulgaria (6.4)
PIB pe cap de locuitor (PPP, USD)³ (2023)	44,974	Polonia (48.799) Ungaria (44.961) Bulgaria (36.861)
Densitatea afacerilor noi⁴ (Înregistrări noi la 1.000 de locuitori, 2022)	9.2	Polonia (2.2) Ungaria (4.3) Bulgaria (9,7)
Șomaj (%)⁵ (2023)	5.6	Polonia (2.8) Ungaria (4.1) Bulgaria (4.4)
Șomajul în rândul tinerilor (%)⁵ (2023)	21.3	Polonia (11,6) Ungaria (12,8) Bulgaria (12,0)
Participarea femeilor la forța de muncă (%)⁵ (2023)	42.4	Polonia (51,6) Ungaria (54,0) Bulgaria (50,1)
Intensitatea energetică TES/PIB (MJ/2015 \$)⁶ (2021)	2.7	Polonia (3.5) Ungaria (3.6) Bulgaria (5.1)
Intensitatea emisiilor/PIB (kgCO2/2015 \$) (2020)⁶	0.13	Polonia (0.23) Ungaria (0,14) Bulgaria (0.25)

1 Investiție bancară cumulată: 5 ani pe bază de portofoliu; 2 A se vedea Raportul de tranziție al BERD 2024-2025; 3 FMI WEO; 4 Sondajul și baza de date a Băncii Mondiale privind antreprenoriatul; 5 OIM; 6 AIE

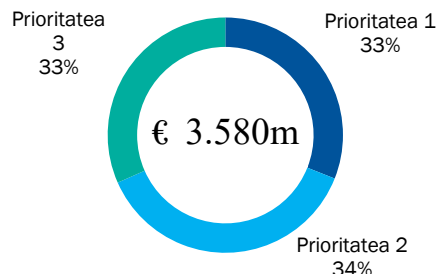
European Bank
for Reconstruction and Development

1. Implementarea Strategiei Anterioare (2020-2025)

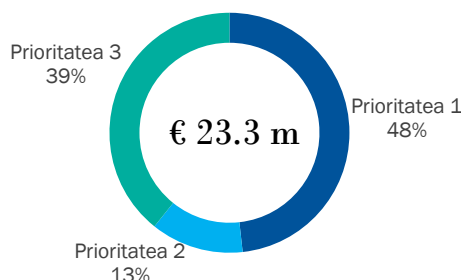
1.1. Rezultate Principale de Tranziție Obținute în Perioada Strategiei Anterioare (1/2)

Alinierea strategică 2020-2025

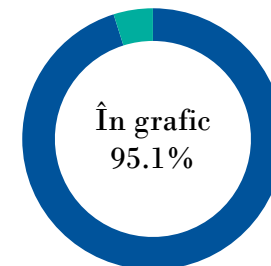
Investiția anuală cumulată a întreprinderilor (ABI)¹

Asistență tehnică și granturi pentru investiții²

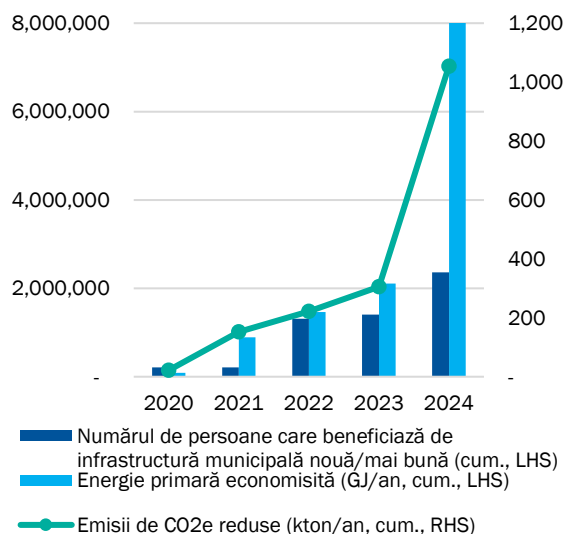
Performanța impactului tranziției³

Prioritatea 1

Promovarea Investițiilor în Infrastructură Sustenabilă și Dezvoltare Regională

Principalele rezultate cantitative

Principalele rezultate ale tranziției

- A sprijinit modernizarea rețelei electrice cu o investiție de 80 de milioane de euro în Delgaz Grid.
- A acordat un împrumut de 15 milioane de euro orașului Timișoara pentru modernizarea prioritară a infrastructurii de transport public și alte 15 milioane de euro municipalității Alba Iulia pentru reabilitarea sistemelor de transport urban, îmbunătățirea conectivității și sustenabilității.
- A sprijinit Ministerul Energiei în stabilirea schemei de sprijin pentru contracte pe diferență (CfD) pentru surse regenerabile, permițând prima licitație de 1,5GW de capacitate regenerabilă în 2024.
- Îmbunătățirea aprovizionării cu apă și a infrastructurii și serviciilor de apă uzată:
 - A acordat împrumuturi de 65m euro pentru Clădirile Publice Iași, Dâmbovița Water, Constanta Water și Timișoara Water pentru îmbunătățirea calității infrastructurii municipale, împreună cu un împrumut de 14,5m euro către Olt Water Company pentru a cofinanța extinderea și modernizarea infrastructurii de apă și apă uzată.
 - Cofinanțat împreună cu UE modernizarea infrastructurii de apă și apă uzată din județul Bacău printr-un împrumut de 22 de milioane de euro acordat Companiei de Apă Bacău, îmbunătățind accesul local la apă.
- În cadrul Programului Orașe Verzi, a început lucrările la GCAP-urile pentru București și Alba Iulia, a obținut aprobarea pentru GCAP pentru Iași și a continuat progresul GCAP pentru Timișoara și Mediaș.
- A oferit sprijin consultativ orașului București în ceea ce privește planificarea bugetului municipal pe termen lung și monitorizarea investițiilor verzi, stabilind un model replicabil în alte orașe mari din COO-urile BERD.

1. Graficele acoperă perioada ianuarie 2020 – august 2025; 2. Graficele acoperă perioada 2020 – 2024; 3. Performanța impactului de tranziție reflectă probabilitatea ca proiectele să atingă impactul de tranziție așteptat de la ele la semnare. Calculat pe baza portofoliului activ matur (> 2 ani)

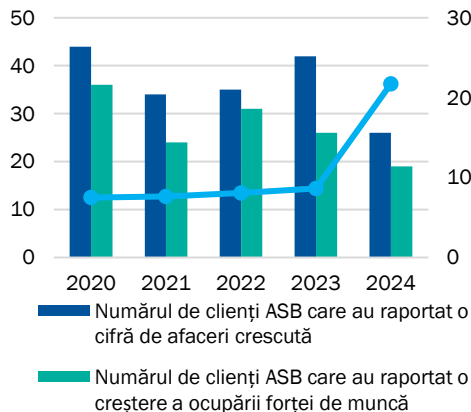
1. Implementarea Strategiei Anterioare (2020-2025)

1.1. Rezultate Principale de Tranziție Obținute în Perioada Strategiei Anterioare (2/2)

Prioritatea 2

Susținerea productivității prin extindere corporativă, inovație și îmbunătățirea competențelor

Principalele rezultate cantitative

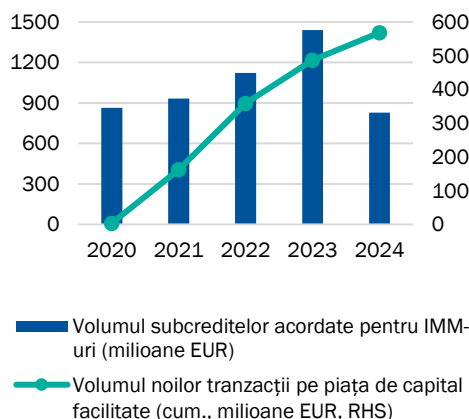
Principalele rezultate ale tranziției

- A sprijinit dezvoltarea sectorului privat prin extinderea corporațiilor în toate sectoarele, cu cele mai mari expuneri, inclusiv 250 de milioane de euro pentru Warehouses De Pauw, investiții în Schwarz Group și Kaufland în sectorul agribusiness.
- A sprijinit incluziunea financiară și accesul IMM-urilor la finanțare în regiunile defavorizate printr-o investiție de ca. 205 de milioane de euro la emisiunea de obligațiuni sustenabile a Raiffeisen Bank și Banca Transilvania.
- A sprijinit antreprenorii prin programul Star Venture, ajutând start-up-urile cu potențial ridicat să se conecteze cu potențiali investitori. A furnizat o investiție de capital de 10 milioane de euro către Gapminder pentru a sprijini investițiile în faza incipientă în companii inovatoare, bazate pe tehnologie.
- A sprijinit întreprinderile agroalimentare și alimentare, prin acordarea unui împrumut de 25 milioane de euro către Agricovert Credit IFN pentru a oferi împrumuturi fermierilor IMM-uri afectați de pandemia Covid-19 și de războiul din Ucraina, consolidând astfel producția și securitatea alimentară.
- A sprijinit dezvoltarea capitalului uman prin furnizarea de servicii de consultanță IMM-urilor. A asistat 48 de IMM-uri din România și Bulgaria prin intermediul IncubatorX SME, o inițiativă BERD menită să ajute companiile să transforme ideile în produse sau servicii inovatoare.

Prioritatea 3

Extinderea intermedierei financiare și a piețelor de capital

Principalele rezultate cantitative

Principalele rezultate ale tranziției

- A aprobat un cadru regional de obligațiuni corporative durabile din Grecia și România, de 400 de milioane de euro, cu 150 de milioane de euro alocate României. Cadrul sprijină corporațiile românești de toate dimensiunile în strângerea de fonduri și extinderea utilizării obligațiunilor sustenabile.
- A sprijinit dezvoltarea piețelor locale de capital prin participarea la mai multe listări de obligațiuni la Bursa de Valori București (BVB) și s-a angajat cu BVB pentru o mai bună guvernare prin scoring și raportare ESG.
- Extinderea surselor de finanțare pentru IMM-uri prin investiții indirecte de capital prin diverse fonduri de capital.
- Consolidarea rezilienței băncilor sistemice din România prin participarea la mai multe finanțări MREL senior nepreferențiale pentru Raiffeisen Bank, BCR/Erste și Banca Transilvania, în valoare totală de aproximativ 575 de milioane de euro, cu listări la burse locale și internaționale.
- A sporit reziliența sectorului financiar în urma războiului din Ucraina prin acordarea de împrumuturi și investirea în obligațiuni prin Programul BERD "Reziliență și Mijloace de Trai" pentru BT, Unicredit și Agricovert Credit IFN.
- A oferit 120 de milioane de euro către UniCredit Leasing România în conformitate cu Cadrul Intermediarilor Financieri pentru a sprijini leasingul IMM-urilor din România.

1. Implementarea Strategiei Anterioare (2020-2025)

1.2. Provocări în Implementare și Lecții Principale

Contextul pentru punerea în aplicare

România a înregistrat progrese semnificative în convergența către standardele UE, dar provocările structurale continuă să îi împiedice întregul potențial economic. Criza COVID-19 a testat reziliența țării, în timp ce războiul din Ucraina a introdus noi riscuri, perturbând comerțul, piețele energetice și stabilitatea regională. Fondurile UE, în special prin intermediul Planului național de redresare și reziliență (PNRR), reprezintă o oportunitate majoră de accelerare a creșterii, în special în regiunile mai puțin dezvoltate, unde disparitățile regionale rămân pronunțate, dar absorbția limitată rămâne o provocare majoră. Mediul de afaceri se confruntă cu ineficiențe, inclusiv niveluri ridicate de informalitate, incertitudine de reglementare și niveluri scăzute de intermediere financiară. O poziție fiscală dificilă are potențialul de a înrăutăți și mai mult climatul de afaceri, descurajând investițiile sectorului privat și intrările de capital suveran. Lacunele în structura industrială rămân, deoarece serviciile municipale și de transport inadecvate afectează competitivitatea țării. În timp ce România a făcut progrese în domeniul energiei regenerabile, integrarea lor în rețeaua energetică rămâne o provocare din cauza problemelor de echilibrare și a infrastructurii învechite. Abordarea provocărilor macroeconomice și operaționale prin reforme specifice și cu sprijin extern va fi esențială pentru consolidarea rezilienței, îmbunătățirea competitivității și stimularea creșterii economice durabile.

Provocări de implementare

- Capacitate limitată a contrapărții de a proiecta, contracta și implementa proiecte mari de infrastructură și progrese limitate în dezvoltarea parteneriatelor public-privat.
- Războiul din Ucraina a provocat schimbări semnificative în sectorul energetic al țării, întârziind investițiile.
- Capacitate locală limitată de a gestiona programe cu mai multe surse de finanțare.
- Întârzierea în aprobarea Acordului InvestEU CE-BERD a limitat capacitatea băncii de a implementa cu succes instrumente financiare mixte.

Lecții cheie și calea de urmat

- Continuarea cooperării strânse cu autoritățile, atât la nivel central, cât și la nivel local, în ceea ce privește investițiile, dialogul politic și oportunitățile pentru PPP. Explorarea potențialei participări la proiecte mari de infrastructură energetică și de transport.
- Accelerarea investițiilor în sursele regenerabile de energie și în sectorul energetic în general și continuarea dialogului politic pentru a se asigura că mecanismele instituite sunt în conformitate cu nevoile investitorilor. Monitorizați vulnerabilitățile externe crescute.
- Este o nevoie puternică de a continua implicarea pe frontul politic și de a consolida capacitățile.
- Căutarea modalităților de utilizare/combinare a fondurilor UE cu finanțarea BERD/PPP, inclusiv prin intermediul InvestEU și MRR.

2. Contextul Economic

2.1. Contextul și Perspectiva Macroeconomică pentru Perioada Strategiei

România – Principali indicatori macroeconomici

	2021	2022	2023	2024	2025f
Creșterea PIB-ului (% de la an la an)	5.5	4.0	2.4	0.8	1.6
Inflația IPC (% medie)	4.1	12.0	9.7	5.8	5.1
Soldul guvernamental (% din PIB)	-7.1	-6.4	-6.6	-9.3	-8.6
Datoria brută a administrației publice (% din PIB)	48.3	47.9	48.9	54.8	59.4
Soldul contului curent (% din PIB)	-7.2	-9.5	-6.6	-8.4	-7.9
ISD nete (% din PIB) [minus indică intrarea]	-3.7	-3.3	-2.0	-1.6	n.a.
Datoria externă (% din PIB)	58.8	54.6	56.5	57.9	n.a.
Rezerve brute (% din PIB)	18.9	18.6	20.4	19.9	n.a.
Rata șomajului (%)	5.6	5.6	5.6	5.5	5.3
PIB nominal (\$bn)	286.6	296.4	350.8	384.0	417.5

Sursa: Autorități naționale, Eurostat, FMI

Creșterea a încetinit semnificativ. Economia românească a rezistat relativ bine Covid-19 și războiul împotriva Ucrainei, procesul de convergență progresând. Cu toate acestea, creșterea producției a început să încetinească în 2023 din cauza scăderii stocurilor și a exporturilor mai mici, în timp ce cererea internă a fost susținută de investiții și cheltuieli guvernamentale. În 2024, contribuția consumului privat puternic a fost compensată de creșterea importurilor, în timp ce investițiile și cheltuielile publice au încetinit, reducând și mai mult creșterea.

Scăderea producției industriale, a construcțiilor, și creșterea împiedicată de seceta de vară. Valoarea adăugată sectorială reflectă schimbările structurale în curs de desfășurare în economia românească. La sfârșitul anului 2024, valoarea adăugată a industriei a fost cu 27% mai mică decât la sfârșitul anului 2019. Reflectând schimbările globale, serviciile profesionale și IT au stagnat în 2024, sugerând o perioadă mai dificilă după ani de creștere puternică. Diminuarea construcțiilor a fost determinată de o scădere puternică a clădirilor rezidențiale și o încetinire a lucrărilor de infrastructură, iar producția agricolă a fost afectată de o secetă severă în 2024.

Deficitele gemene s-au mărit în 2024. România se confruntă cu o situație fiscală dificilă, deoarece deficitul a crescut în 2024 pe fondul creșterii salariilor publice, a cheltuielilor și a investițiilor. Guvernul a propus un plan de consolidare care prevede o revenire treptată la deficite mai mici de 3% din PIB. Povara datoriei va crește pe termen mediu, având în vedere creșterea nominală mai scăzută. Creșterea puternică a salariilor care a alimentat consumul a deteriorat contul curent, mai puțin de jumătate fiind finanțat de intrări de capital care nu generează datorii.

Perspectivile de creștere rămân incerte. Spre deosebire de perioada de creștere puternică de dinainte de 2023, economia românească se confruntă cu momente nefavorabile. Cererea internă ar putea fi afectată de consolidarea fiscală, creșterea mai scăzută a salariilor și scăderea încrederii generale, în timp ce cererea mai slabă de bunuri din zona euro, competitivitatea erodată a costurilor și schimbările din industria IT globală s-ar putea traduce printr-o creștere mai slabă a exporturilor pe termen mediu. Acest lucru este coroborat de proiecțiile guvernamentale din noul plan de consolidare fiscală, care plasează creșterea PIB-ului între 2 și 2,5% până în 2031.

2. Contextul Economic

2.2 Provocările Principale ale Tranziției (I/II)

European Bank
for Reconstruction and Development

Competitiv

- Complexitatea coșului de export s-a îmbunătățit pe măsură ce sectoarele cu costuri reduse se contractă.** Complexitatea exporturilor României a crescut semnificativ în ultimii ani, pe fondul unei schimbări accelerate în structura bazei industriale. În ultimul deceniu, industria textilă s-a contractat semnificativ pe măsură ce competitivitatea costurilor României s-a erodat. Creșterea continuă a salariilor ar putea reprezenta amenințări pentru industriile mai complexe, cum ar fi echipamentele electrice, necesitând prioritizarea activităților cu mai multă valoare adăugată.
- România este cel mai slab inovator din UE.** Spre deosebire de creșterea remarcabilă a producției, România a stagnat în ceea ce privește aprofundarea inovației, mărindecalajul de inovare față de celelalte țări membre. Ecosistemele de capital de risc și start-up-uri sunt într-un stadiu incipient, în ciuda mai multor succese.
- Structura sistemului fiscal a modificat comportamentul productiv al firmelor.** În urma reducerilor mari de taxe din 2016, marjele de profit și creșterea IMM-urilor au accelerat, dar au împiedicat eficiența alocării și a creditului bancar, permițând arbitrajul de afaceri. Deficitul mare de TVA reflectă colectarea fiscală suboptimă.

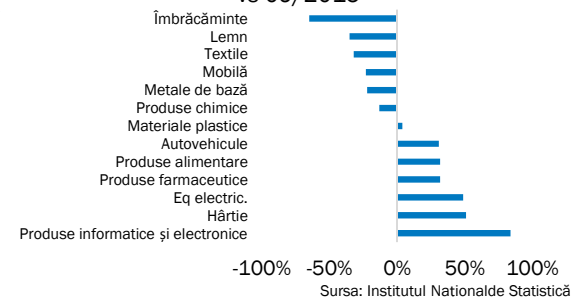
Bine guvernat

- Cerințele de guvernanță corporativă ale întreprinderilor de stat trebuie aplicate mai bine.** Ca parte a reformelor la UE și a procesului de aderare la OCDE, România și-a îmbunătățit cadrul legislativ pentru întreprinderile de stat. Cu toate acestea, aplicarea rămâne slabă. Politizarea rolurilor de conducere și supraveghere rămâne omniprezentă.
- Calitatea guvernanței publice rămâne în urma omologilor CEB.** În ciuda recuperării din punct de vedere al veniturilor cu regiunea CEB, guvernanța României este încă în urma omologilor regionali. Cele mai problematice domenii rămân eficacitatea administrativă și instituțională care împiedică elaborarea politicilor și aplicarea statului de drept.
- Transformarea digitală a sectorului public a fost neuniformă.** România se află în spatele standardelor UE de e-guvernare, având în vedere un început mai târziu în implementarea serviciilor publice digitale. Avansarea guvernării electronice este, de asemenea, limitată de distribuția inegală a competențelor digitale în țară.

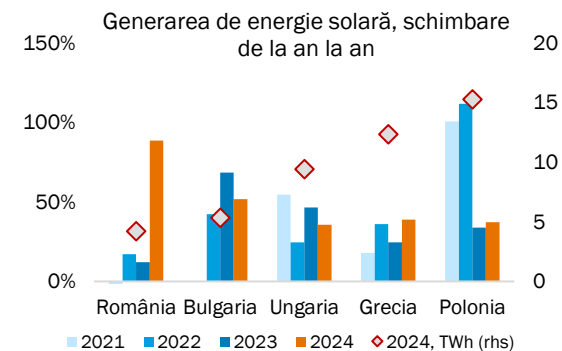
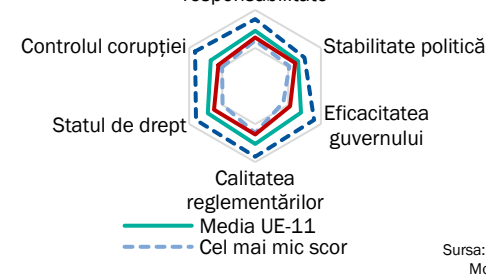
Verde

- Este necesară o abordare cuprinzătoare a decarbonizării pentru a îndeplini obiectivele pe termen lung.** România a înregistrat progrese bune în reducerea amprentei de carbon, dar aceasta a fost legată în principal de schimbările economice din timpul tranziției. Pentru a accelera decarbonizarea, sunt necesare mai multe eforturi în toate sectoarele pentru a crește eficiența energetică și a reduce utilizarea combustibililor fosili în generarea de energie, transporturi, industrie și încălzire
- Sărăcia energetică, eficiența scăzută și tranziția cărbunului exacerbează problemele de incluziune.** Românii înregistrează unul din cele mai mici consumuri de energie electrică pe cap de locuitor din UE, deși eficiența energetică a consumului rămâne moderată. Aproximativ 15 % dintre gospodăriile au avut dificultăți să mențină o căldură adecvată în 2022, printre cele mai ridicate rate din UE.
- Intervențiile de adaptare la schimbările climatice sunt urgente.** În ultimii ani, România a fost din ce în ce mai afectată de fenomene meteorologice extreme și secete, în special în sud, afectând printre altele agricultura. Deficitul de apă iese la suprafață în zone istoric bine aprovizionate. România și-a intensificat recent eforturile de consolidare a rezilienței la schimbările climatice, așa cum se subliniază în noua Strategie Națională de Adaptare la Schimbările Climatice, aprobată în 2024.

Indicele producției industriale, 09/2024
vs 09/2015

Indicatori de guvernanță la nivel mondial
Voce și (2023)
responsabilitate

Sursa: Ember-climate

2. Contextul Economic

2.2 Provocările Principale ale Tranziției (II/II)

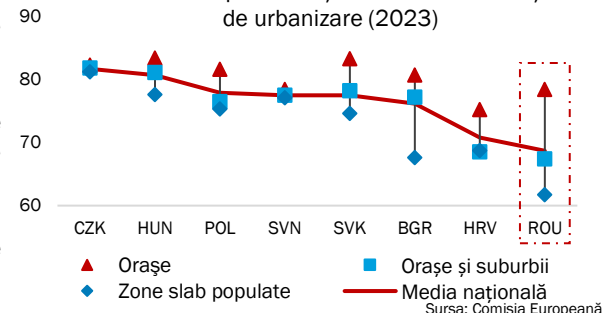

European Bank
for Reconstruction and Development

Inclusiv

- **Decalajele de dezvoltare regională sunt semnificative.** Dezvoltarea României nu a fost distribuită uniform geografic. Decalajul dintre zonele urbane și rurale exacerbează problemele generale de incluziune, cum ar fi egalitatea de șanse, diferențele de gen, ocuparea forței de muncă și capitalul uman.
- **Diferențele de gen sunt considerabile în gospodăriile mai puțin dotate.** Doar 28% dintre femeile cu studii primare erau angajate în 2023, dar diferența de gen aproape că dispare la nivelurile de învățământ superior și este aliniată cu colegii. Lipsa facilităților de îngrijire a copiilor, oportunitățile limitate și normele sociale limitează o participare mai mare a femeilor, în special în zonele rurale.
- **Capitalul uman nu este pregătit să susțină următoarea etapă de dezvoltare.** Imigrația ridicată, rezultatele educaționale slabe și penetrarea slabă a învățării adulților limitează oferta de competențe adecvate în România. Coroborat cu nevoia de creștere bazată pe inovație, perfecționarea este esențială.

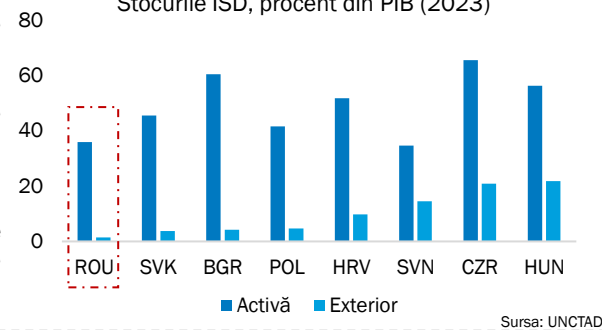
Rata de ocupare a forței de muncă în funcție de urbanizare (2023)

Integrat

- **Integrarea comerțului în servicii s-a îmbunătățit, în timp ce exporturile de bunuri au stagnat.** Lanțurile valorice active în România sunt mai puțin integrate decât omologii în ceea ce privește utilizarea inputurilor străine în exporturile brute, reflectând poziția sa în aval. În ultimii ani, doar exporturile de servicii – IT, servicii de afaceri și transport – au crescut ca pondere a producției, dar automatizarea prezintă riscuri pentru creșterea viitoare.
- **Internaționalizarea firmelor românești rămâne modestă.** Pe lângă un stoc relativ modest de intrări de ISD, România are cea mai mică adâncime a investițiilor străine din regiune. În timp ce piața internă creează o cerere suficientă pentru firmele mijlocii și mari, mai multă activitate externă ar aduce beneficii firmelor românești pentru creșterea productivității și inovației.
- **Investițiile în infrastructură și-au revenit recent.** România se confruntă de mult timp cu una dintre cele mai acute lacune în infrastructura de transport din UE. Din 2020, guvernul a reușit să accelereze proiectele esențiale de autostrăzi, dar trebuie să se acorde mai multă atenție modernizării rețelei feroviare.

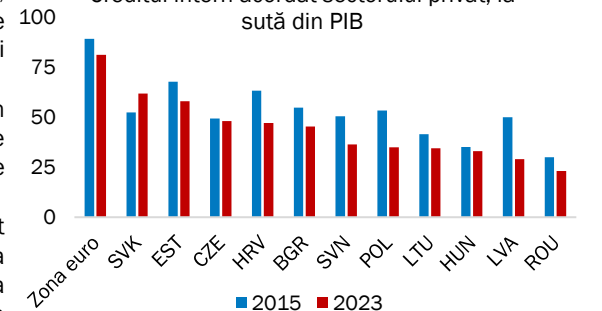
Stocurile ISD, procent din PIB (2023)

Rezistente

- **Viitorul val de surse regenerabile de energie trebuie să fie acoperit prin investiții complementare.** România vizează o creștere cu 68% a capacității de generare a energiei electrice până în 2030, determinată de sursele regenerabile. Această capacitate va trebui să fie echilibrată cu mai multe surse de stocare și intermitente, modernizări ale rețelei și conectivitate regională. Creșterea capacității transfrontaliere va fi esențială pentru securitatea energetică.
- **Sectorul bancar este subdimensionat semnificativ.** Sectorul bancar din România este cel mai mic din regiune ca pondere din PIB, având în vedere intermedierea modestă a creditelor. În timp ce cererea de credite este limitată de bancabilitatea slabă, consolidarea în continuare a pieței ar putea limita prețurile mai competitive.
- **Piața de capital ar beneficia de câteva repere importante.** Piața de capital din România a fost stimulată de actualizarea pieței emergente FT Russell și de creșterea investitorilor de retail. Creșterea lichidității prin mai multe IPO-uri și investitori străini ar permite actualizarea MSCI, sprijinind creșterea ulterioară. Compensarea contrapărții trebuie operaționalizată pentru a permite tranzacționarea instrumentelor financiare derivate.

Creditul intern acordat sectorului privat, la sută din PIB

3. Prioritățile Guvernamentale și Implicarea Părților Interesate

3.1 Priorități ale reformei guvernamentale

În conformitate cu obiectivele de politică ale UE, România a adoptat o serie de strategii naționale care acționează ca condiții favorabile pentru accesarea finanțării Politicii de Coeziune. Aceste strategii oferă cadre structurate pentru investiții și reforme în sectoarele cheie. Următoarele sunt aliniate în special priorităților strategice ale băncii în România:

- **Strategia Națională pentru Cercetare, Inovare și Specializare Inteligentă (SNCISI) 2022-2027** își propune să consolideze ecosistemul național de cercetare și inovare prin promovarea excelenței, consolidarea parteneriatului public-privat, prin mobilizarea finanțării UE și naționale.
- **Strategia României pentru Economia Circulară (NSCE)** conturează un plan până în 2032 pentru a accelera tranziția țării către un model economic circular. Acesta identifică sectoarele-cheie cu cel mai mare potențial circular, inclusiv agricultura și silvicultura, industria auto, construcțiile, bunurile de larg consum, ambalajele, textilele și echipamentele electrice și electronice.
- **Strategia națională de renovare pe termen lung (NLTRS):** stabilește planul României pentru îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor, cu scopul de a reduce emisiile de gaze cu efect de seră, de a reduce consumul de energie și de a sprijini decarbonizarea parcului imobiliar în conformitate cu obiectivele climatice ale UE.
- **Planul Național de Management al Deșeurilor (PNTN)** oferă baza strategică și de reglementare pentru gestionarea tuturor fluxurilor de deșeuri din România, stabilind obiective cantitative pentru prevenirea, reutilizarea, reciclarea și reducerea depozitelor de deșeuri. Se aliniază cu directivele UE, cum ar fi Directiva-Cadru privind Deșeurile și Directiva privind Depozitele de Deșeuri.
- **Planul de Investiții în Apă și Apă Uzată** stabilește priorități de investiții pentru extinderea și modernizarea infrastructurii de alimentare cu apă și de tratare a apelor uzate, concentrându-se pe reducerea poluării, îmbunătățirea acoperirii serviciilor în zonele rurale și insuficient deservite și îmbunătățirea performanței operaționale a operatorilor regionali de apă.

În paralel, **Planul național de redresare și reziliență (PNRR)** urmărește să sprijine redresarea economică și socială în urma crizei provocate de pandemia de COVID-19. Finanțat în cadrul Mecanismului UE de redresare și reziliență, PNRR include reforme și investiții menite să sporească reziliență, să accelereze tranziția verde și digitală și să sprijine convergența economică cu media UE.

3.2 Zonele de reformă ale BERD convenite în linii mari cu autoritățile

- Creșterea sectoarelor cu valoare adăugată prin furnizarea de finanțare specifică și sprijin politic pentru a stimula competitivitatea și capacitatea de inovare a sectorului privat, în conformitate cu obiectivele strategice ale UE.
- Consolidarea rezilienței economice prin măsuri care reduc disparitățile regionale, investesc în capitalul uman și promovează creșterea incluzivă și durabilă în întreaga țară.
- Accelerarea tranziției energetice prin creșterea investițiilor în energia regenerabilă, sprijinirea decarbonizării și îmbunătățirea eficienței energetice.
- Promovarea dezvoltării pieței de capital și aprofundarea angajamentului politic pentru a îmbunătăți accesul la finanțare, a îmbunătăți infrastructura pieței și a sprijini investițiile pe termen lung.

3.3 Principalele mesaje din partea Societății Civile pentru BERD

- Societatea civilă din România a evidențiat necesitatea accelerării tranziției verzi în țară prin i) reducerea emisiilor din resursele de petrol, gaze și metan și implementarea tehnologiilor de captare a carbonului, ii) creșterea eficienței energetice, inclusiv în infrastructura de transport și iii) creșterea capacității de energie regenerabilă.
- OSC-urile au subliniat, de asemenea, că sprijinirea tranziției juste pentru comunitățile locale și digitalizarea transsectorială a întreprinderilor sunt componente cheie pentru promovarea rezilienței economice în România.
- Organizațiile societății civile au subliniat, de asemenea, necesitatea creșterii competitivității economice a României prin sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri) în îmbunătățirea accesului la piețele internaționale de capital, precum și prin promovarea cooperării dintre sectorul public și privat în ceea ce privește reformele structurale și promovarea politicilor.

4. Definirea Priorităților BERD Privind Strategia de Țară

European Bank
for Reconstruction and Development

Ce trebuie să se schimbe? (Diagnosticul țării)	Poate fi schimbat? (Economie politică)	Ce poate face banca? (Capacități instituționale)	Priorități strategice (2025-2030)	Ce vrem să vedem în 2030
- Firmele românești se confruntă cu bariere cheie în investiții, deoarece raportează reglementări stricte în materie de muncă (72%) și de afaceri (68%), acces la finanțare (65%) și informalitate pe scară largă. - Producția industrială s-a străduit să crească în ultimii ani pe fondul schimbărilor structurale și a cererii externe slabe. - În ciuda creșterii remarcabile înregistrate în ultimii ani, România a stagnat în ceea ce privește aprofundarea inovației. - Piețele de capital cresc, dar rămân subdezvoltate și slab cunoscute în rândul firmelor.	- Mediul de afaceri din România s-a îmbunătățit în ceea ce privește insolvența, înființarea afacerilor și concurența. Povara fiscală este scăzută, dar va crește odată cu consolidarea fiscală. - În ciuda creșterii industriale lente, produsele avansate conduc la complexitate economică. - Scena start-up-urilor este în creștere, dar are nevoie de proiecte de calitate superioară. - Piața internă de acțiuni și numărul de investitori s-au extins după Covid-19, dar lichiditatea rămâne scăzută.	- Experiență dovedită în oferirea de soluții de finanțare personalizate și consultanță pentru a stimula creșterea și competitivitatea companiilor. - Activități ample de dezvoltare a piețelor de capital prin instrumente financiare inovatoare și facilitarea accesului alternativ la finanțare. - Abordarea digitală a BERD oferă un cadru pentru sprijinirea tranziției digitale. - Sprijinirea României în accesarea fondurilor speciale ale UE pentru inovare și competitivitate.	Creșterea competitivității sectorului privat prin inovare, acces la finanțare și bună guvernare	- Creșterea competitivității, a valorii adăugate, a utilizării eficiente a resurselor și a capacității de inovare a sectorului privat - Intermedierea financiară mai profundă și dezvoltarea piețelor de capital - Practici consolidate de guvernare corporativă și economică
- Vulnerabilitatea climatică rămâne ridicată, cu riscuri atât pentru infrastructura urbană, cât și pentru cea rurală. Deficitul de apă. - Drumurile s-au îmbunătățit, dar se clasează în continuare cel mai prost loc în UE. Infrastructura feroviară este grav depășită, cu viteze mici și electrificare scăzută din cauza anilor de investiții insuficiente. - Creșterea puternică a redus deprivarea materială și socială severă de la 36% în 2016 la 19,8% în 2023, dar România are în continuare cea mai mare rată din UE. Sărăcia, inegalitatea veniturilor și disparitățile regionale rămân semnificative.	- Din 2020, România a sporit planificarea proiectelor de transport și licitațiile, grăbind execuția. O modernizare majoră a infrastructurii este în curs de desfășurare. - Conectivitatea regională a crescut în importanță odată cu războiul din Ucraina, în timp ce aderarea deplină a României la Schengen în ian. 2025 va spori integrarea prin reducerea costurilor de tranzacție. - Politica ar trebui să se concentreze pe consolidarea capitalului uman și a competențelor pentru a maximiza potențialul de creștere și a spori eficacitatea investițiilor în dezvoltarea regională.	- Istoric solid de sprijinire a autorităților municipale în consolidarea capacităților prin finanțare și consultanță și asistență în implementarea investițiilor cu asistență tehnică. - Experiență vastă în consolidarea incluziunii economice și a accesului la oportunități prin produse de finanțare personalizate și dezvoltarea competențelor relevante pentru segmentele defavorizate, inclusiv un nou accent pe digitalizare. - Investițiile regionale BERD pot sprijini conectivitatea, inclusiv rețelele regionale și logistica intramodală, și pot promova reforma pieței.	Sporirea rezilienței economiei	- O economie mai rezilientă, mai incluzivă și mai diversificată - Integrare îmbunătățită, disparități regionale reduse și capital uman sporit
- România are cea mai mică intensitate energetică dintre UE-11, dar combustibilii fosili reprezintă 70% din alimentarea sa cu energie. - Principalele lacune includ stocarea, investițiile în rețea și echilibrarea, în timp ce provocările mai largi implică eficiența energetică și transportul și încălzirea centralizată mai ecologice. - Sărăcia energetică rămâne ridicată, 15% dintre gospodăriile luptându-se să-și permită căldură în 2022. - Schimbările climatice prezintă riscuri din ce în ce mai mari, regiunea sudică confruntându-se cu un risc ridicat de deșertificare și condiții meteorologice extreme.	- România a redus emisiile de gaze cu efect de seră cu 58% până în 2022, îndeplinindu-și obiectivul "Fit for 55", dar încă se confruntă cu provocări în atingerea neutralității carbonului până în 2050. I-au fost alocate 23 de miliarde EUR sub formă de finanțare din partea UE. - PNEC actualizat (octombrie 2024) se angajează să elimine treptat cărbunele până în 2032 și să extindă energia renovabilă cu 68% până în 2030. - CE a aprobat Planul teritorial pentru o tranziție justă al României în decembrie 2022, alocând 2,14 miliarde EUR pentru a sprijini o tranziție climatică echitabilă.	- Expertiză în sprijinirea proiectelor RES și în abordarea cererii EE/RE prin finanțare tradițională și inovatoare, consiliere cu privire la tehnologii/practici verzi și sprijinirea eficienței energetice. - Dialogul politic, finanțarea și consilierea pentru reziliența la schimbările climatice și decarbonizare. - Consiliere specializată în materie de incluziune și climă pentru a sprijini inițiativele în tranziția justă și istoricul dovedit al investițiilor în JT. - Experiență în dezvoltarea infrastructurii durabile prin intermediul unor cadre dedicate (de exemplu, GEFF, orașe verzi, Cadrul ESI pentru capital).	Accelerarea tranziției către economia verde a României	- Creșterea capacității de energie regenerabilă și tranziția către energia verde - Decarbonizarea și ecologizarea economiei - Infrastructură verde, durabilă și incluzivă

5. Cadrul de Activități și Rezultate (1/3)

European Bank
for Reconstruction and Development

Prioritatea 1: Creșterea competitivității sectorului privat prin inovare, acces la finanțare și bună guvernare

Obiective-cheie	Activități	Indicatori de urmărire
Creșterea competitivității, a valorii adăugate, a utilizării eficiente a resurselor și a capacității de inovare a sectorului privat	- Acordarea de împrumuturi directe, capitaluri proprii directe și indirecte, cvasicapital, partajarea riscurilor și consultanță întreprinderilor, instituțiilor financiare și IMM-urilor, inclusiv prin asigurarea unei colaborări strânse cu instituțiile financiare independente, dacă este cazul. - Îmbunătățirea produselor existente și introducerea de noi produse pentru intermedierea financiară, cum ar fi finanțarea structurată, de exemplu securitizarea sintetică, partajarea riscurilor de portofoliu și structurile de soluții pentru lanțul de aprovizionare, inclusiv produse de care beneficiază IMM-urile/furnizorii locali. - Sprijinirea companiilor care integrează România în lanțurile valorice globale (de exemplu, producția de componente pentru vehicule electrice, industria regenerabilă și altele), transferul de tehnologie și inovarea. - Sprijinirea produselor și serviciilor cu valoare adăugată, cercetarea și dezvoltarea, extinderea companiilor de tehnologie, inclusiv a tehnologiilor verzi și a lanțurilor valorice verzi. Furnizarea de asistență tehnică pentru a ajuta întreprinderile să acceseze în mod eficient fondurile de granturi UE și naționale (de exemplu, Fondul de modernizare, Fondul de inovare) și să ofere cofinanțare pentru implementarea proiectelor prin utilizarea instrumentelor/programelor specifice. - Sprijinirea companiilor în stadiu incipient, în creștere și inovatoare prin cultivarea campionilor prin consultanță și finanțare (VCIP, fonduri de capital privat și capital de risc). - Contribuția la dezvoltarea ecosistemului IMM-urilor și al întreprinderilor nou-înființate prin sprijin pentru consolidarea capacităților și intervenții politice specifice cu părțile interesate relevante.	- Numărul de clienți corporativi care au raportat vânzări și/sau productivitate crescute - Numărul de clienți care adoptă tehnologii noi sau actualizate
Intermedierea financiară mai profundă și dezvoltarea piețelor de capital	- Utilizarea intermedierei financiare și a instrumentelor pieței de capital pentru a spori competitivitatea, inovarea, digitalizarea și productivitatea, promovând în același timp piețe financiare mai profunde, mai incluzive și mai ecologice. - Creșterea intermedierei financiare prin diversificarea surselor de finanțare pentru întreprinderi și persoane fizice, inclusiv prin finanțare structurată, partajarea riscurilor și instrumente ale pieței de capital, precum și prin facilitarea accesului la finanțare nebancaară, inclusiv prin asigurări, microfinanțare, fintech, leasing și factoring. - Sprijinirea dezvoltării pieței de capital, inclusiv participarea la tranzacții de pe piața de capital de datorii și de capital și la produse financiare inovatoare (de exemplu, obligațiuni durabile, obligațiuni legate de durabilitate, obligațiuni municipale, obligațiuni verzi, obligațiuni garantate și obligațiuni care pot fi recapitalizate intern) și sprijinirea eforturilor de consolidare a burselor din Europa Centrală și de Sud-Est (CSEE). - Sprijinirea IPO-urilor/SPO-urilor, inclusiv a celor ale întreprinderilor de stat, și, după caz, a acționa ca investitor de bază pentru întreprinderile care emit instrumente ale pieței de capital, încurajând diversificarea surselor de finanțare și dezvoltarea pieței de capital. - Oferirea de finanțare fondurilor de capital locale și regionale și co-investiția cu astfel de fonduri în sectorul corporativ. - Creșterea accesului IMM-urilor la finanțare prin consiliere și informare extinsă, colaborând îndeaproape cu IFP.	- Volumul tranzacțiilor de pe piața de capital a fost facilitat - Volumul total/numărul de credite acordate de IFP pentru IMM-uri
Practici consolidate de guvernare corporativă și economică	- Consolidarea capacității clienților în ceea ce privește practicile, raportarea și publicarea de informații ESG, inclusiv prin sprijinirea companiilor în îmbunătățirea strategiilor lor de sustenabilitate în conformitate cu standardele UE (de exemplu, Directiva privind raportarea privind sustenabilitatea corporativă). - Sprijinirea guvernantei corporative a instituțiilor financiare, cu accent pe consolidarea cadrelor de guvernare corporativă privind clima și sustenabilitatea, consolidarea capacității acestora de a gestiona riscurile și oportunitățile legate de climă și deblocarea investițiilor verzi. - Sprijinirea comercializării și a îmbunătățirii guvernantei corporative, inclusiv în ceea ce privește digitalizarea și securitatea cibernetică, acolo unde este cazul, ceea ce duce la o mai mare transparență și eficacitate pentru clienții din sectorul public și privat, inclusiv întreprinderile de stat.	Numărul de clienți cu guvernare corporativă îmbunătățită

5. Cadrul de Activități și Rezultate (2/3)

European Bank
for Reconstruction and Development

Prioritatea 2: Creșterea rezilienței economiei

Obiective-cheie	Activități	Indicatori de urmărire
O economie mai rezilientă, mai incluzivă și mai diversificată	- Sprijinirea rezilienței instituțiilor financiare prin diverse instrumente, sporind capacitatea lor de absorbție a pierderilor și optimizarea utilizării capitalului și diversificarea surselor de finanțare. - Participarea la capital în bănci și instituții financiare nebankare, dacă apar oportunități, pentru a consolida reziliență, sprijinirea incluziunii segmentelor insuficient deservite, și sprijinirea consolidării sectorului bancar. - Investiții în rețelele de transport și distribuție a energiei electrice, și în interconexiuni pentru a absorbi creșterea producției de energie regenerabilă și pentru a îmbunătăți reziliența energetică. - Sprijinirea introducerii și extinderii soluțiilor de stocare ca răspuns la natura intermitentă a generării de energie regenerabilă. - Sprijinirea proiectelor care vizează extinderea, îmbunătățirea și ecologizarea infrastructurii de telecomunicații securizate, inclusiv centre de date, infrastructură fixă în bandă largă, sateliți. - Pe măsură ce apar oportunități, sprijinirea sectorului public și privat în adoptarea tehnologiei informației, comunicațiilor, inovării și digitalizării, inclusiv securitatea cibernetică. - Sprijinirea introducerii politicilor și practicilor de gestionare a activelor pe termen lung, a rezistenței la căldură urbană și a planurilor de gestionare a riscurilor legate de infrastructura și serviciile publice. - Sprijinirea securității alimentare prin promovarea inovării, a rezilienței la schimbările climatice și a investițiilor în lanțuri valorice durabile de alimente și comerț cu amănuntul. - Sprijinirea regenerării urbane conduse de sectorul privat în cooperare cu sectorul public.	Numărul de împrumuturi acordate de instituția financiară parteneră pentru IMM-urile conduse de femei
Integrare îmbunătățită, disparități regionale reduse și capital uman sporit	- Sprijinirea proiectelor bancare și de asistență tehnică menite să consolideze integrarea regională, inclusiv integrarea lanțurilor de aprovizionare și diversificarea geografică, sprijinind în același timp dezvoltarea capitalului uman. - Promovarea conectivității regionale prin investiții în drumuri regionale, căi ferate și aviație; continuarea dialogului cu Ministerul Transporturilor, precum și cu CNAIR și CNIR pentru a îmbunătăți conectivitatea cu țările vecine. - Promovarea formării de calitate, a capacității de inserție profesională și a competențelor, inclusiv pentru recalificare și perfecționare, pentru femei, tineri și populații care trăiesc în comunități defavorizate. - În cazul în care apar oportunități în regiunile pentru o tranziție justă, sprijinirea proiectelor care reduc dependența socială de activitățile legate de cărbune, inclusiv, dar fără a se limita la diversificarea economică. - Pe măsură ce apar oportunități, sprijinirea inițiativelor transfrontaliere, inclusiv între România, Moldova și Ucraina.	- Îmbunătățirea calității infrastructurii (calitativă) - Numărul de persoane care își îmbunătățesc competențele ca urmare a formării (competențe verzi/digitale)

5. Cadrul de Activități și Rezultate (3/3)

European Bank
for Reconstruction and Development

Prioritatea 3: Accelerarea tranziției către economia verde a României

Obiective-cheie	Activități	Indicatori de urmărire
Creșterea capacității de energie regenerabilă și tranziția către energia verde	• Sprijinirea investițiilor în soluțiile de surse regenerabile și de stocare prin diverse instrumente (capital, datorii, obligațiuni). • Mobilizarea instrumentelor UE pentru a sprijini investițiile verzi în rețele, generarea și stocarea energiei. • Finanțarea extinderii și modernizării rețelelor de energie electrică pentru a integra sursele regenerabile de energie, a spori conectivitatea regională și comerțul transfrontalier, a îmbunătăți eficiența energetică și reziliența la schimbările climatice și a promova digitalizarea în sectorul energetic. • Explorarea oportunităților de finanțare și asistență tehnică pentru producția, distribuția, stocarea și furnizarea de combustibili verzi/cu emisii scăzute de dioxid de carbon (de exemplu, hidrogen și biocombustibili/biometan) și integrarea surselor regenerabile de energie în încălzirea centralizată, inclusiv geotermală. • Sprijinirea reformelor pieței și a dezvoltării pieței energiei prin implicarea în materie de politici și consolidarea capacităților, inclusiv în ceea ce privește echilibrarea piețelor energiei electrice și dezvoltarea piețelor hidrogenului și biometanului. • Furnizarea de asistență tehnică pentru elaborarea cadrelor de reglementare și a schemelor de sprijin (de exemplu, programul privind energia din surse regenerabile, inclusiv scheme de sprijin pentru stocare și licitații pentru surse regenerabile de energie). • Promovarea utilizării sporite a energiei din surse regenerabile și a combustibililor cu emisii scăzute de dioxid de carbon (de exemplu, metanolul verde) pentru industrie și alți utilizatori finali. • Sprijinirea extracției și reciclării mineralelor esențiale pentru tranziția energetică, promovând în același timp cele mai bune practici ESG.	• Capacitatea instalată de producere și/sau stocare a energiei din surse regenerabile (MW) • Volumul împrumuturilor EE și RE acordate de instituția financiară parteneră susținute de finanțarea BERD
Decarbonizarea și ecologizarea economiei	• Finanțarea tranziției către emisii scăzute de dioxid de carbon și reziliență la schimbările climatice în toate sectoarele, inclusiv prin guvernanta corporativă în domeniul climei, prin implicare în materie de politici, consultanță și finanțare, în conformitate cu Strategia BERD pentru sectorul energetic, și continuarea monitorizării evoluțiilor din sectorul energetic, în cazul în care apar noi oportunități, în conformitate cu mandatul sectorului privat al BERD, în perioada strategiei de țară. • Finanțarea investițiilor CAPEX pentru reducerea emisiilor de GES în procesele și aplicațiile industriale (de exemplu, fabricarea de produse cu emisii scăzute de dioxid de carbon, infrastructura de telecomunicații) și încurajarea investițiilor inovatoare prin intermediul instrumentelor existente (InvestEU, Horizon 2020). • Promovarea electrificării economiei (de exemplu, infrastructura de încărcare a vehiculelor electrice). • Promovarea instrumentelor de finanțare cu impact direct și intermediat (obligațiuni, împrumuturi, instrumente de finanțare structurată și/sau partajarea riscurilor) și consultanță legată de obiectivele de sustenabilitate și ESG. • Explorarea oportunităților de sprijinire a captării, utilizării, transportului și stocării carbonului (CCUS), acolo unde sunt aliniate cu obiectivele de sustenabilitate și standardele de guvernanta climatică de înaltă integritate. • Oferirea de asistență tehnică clienților în dezvoltarea strategiilor corporative sau sectoriale privind clima/sustenabilitatea, inclusiv căi cu emisii scăzute de dioxid de carbon și rezistente la schimbările climatice și foi de parcurs ale economiei circulare care îmbunătățesc guvernanta climatică, managementul riscurilor climatice și practicile de dezvoltare.	• Emisii de CO2 reduse/evitate (tone/an)
Infrastructură verde, durabilă și incluzivă	• Explorarea oportunităților de finanțare și implicare politică în cadrul programului Orașe verzi, inclusiv adaptarea la schimbările climatice și soluțiile bazate pe natură, acolo unde este posibil. • Sprijinirea municipalităților și a operatorilor de servicii publice (apă, ape uzate, deșeuri solide, încălzire centralizată, transport public și iluminat public) pentru a îmbunătăți capacitatea administrativă și a-și moderniza serviciile în zonele urbane și rurale, inclusiv prin digitalizare. • Explorarea oportunităților de combinare a fondurilor UE cu finanțarea BERD, inclusiv prin PPP-uri în sprijinul infrastructurii durabile. • Promovarea eficienței energetice, a economiilor de resurse și a rezilienței la schimbările climatice prin implicarea în materie de politici, consiliere și finanțare, inclusiv prin intermediari financiari și prin instrumente finanțate și nefinanțate. • Sprijinirea dezvoltării și accesului la locuințe la prețuri accesibile, prin investiții, asistență tehnică și consultanță politică pe măsură ce apar oportunități, precum și eforturi mai ample de promovare a clădirilor verzi și durabile în domeniul imobiliar și al ospitalității.	• Energie primară economisită (GJ/an) • Numărul de beneficiari cu acces îmbunătățit la serviciile de infrastructură

6. Identificarea Complementarității Partenerilor Internaționali în Domeniile de Activitate ale BERD

Domeniile de activitate ale BERD

		Sectoare								Teme transversale				
		Sectorul corporativ					Infrastructură sustenabilă		FI		Inițiative strategice			
Investiții anuale medii anuale orientative/ Granturi (milioane €, 2020-2024)		Alimente și agribusiness	Producție și servicii	Imobiliare	TMT	Resurse naturale	Energie	Infrastructură	Bancare	Instituții financiare nebancare	Economia verde	Incluziune și gen	Moneda locală și piețele de capital	Afaceri mici
UE*	18,125			€	€	€	€	€			€	€		€
BEI	1,300	€	€	€			€	€	€		€			€
FEI	806									€	€			€
BM	666										€P	€		
IFC	539	€	€				€		€		€			€
CEB	79	€	€	€				€	€		€			€
BERD	709	€	€	€			€	€	€	€	€	€		€

€ Domeniul de investiții semnificative

p Domeniul de implicare semnificativă în materie de politici

● Concentrare în mare parte pe sectorul privat

○ Concentrare în mare parte pe sectorul public

Domenii potențiale de cooperare

Verde

- Continuarea mobilizării fondurilor UE pentru a sprijini dezvoltarea surselor regenerabile de energie și a lucra la un nou instrument GEFF separat în cadrul fondurilor ESI.

Competitiv

- Colaborarea cu instituțiile financiare independente parteneri și explorarea oportunităților de cooperare cu Banca Națională de Investiții și Dezvoltare pentru a spori participarea sectorului privat la economie și competitivitate, coordonând investițiile și dialogul politic.

Rezistent

- Cooperarea cu instituțiile financiare independente parteneri în ceea ce privește consolidarea capacităților, pregătirea și finanțarea PPP-urilor și valorificarea instrumentelor UE pentru realizarea proiectelor de infrastructură de transport.

Integrat

- Colaborarea cu instituțiile financiare independente ale UE și parteneri pentru a promova un acces mai bun la infrastructura municipală, precum și la infrastructura națională de energie și comunicații

7. Riscuri de Implementare, Implicații Sociale și de Mediu

Riscuri la adresa implementării strategiei	Probabilitate	Efect	Implicații sociale și de mediu
Deficitele semnificative de cont curent și fiscale ale României ar putea spori dependența de finanțarea străină, sporind vulnerabilitatea la schimbările de încredere ale investitorilor și la șocurile externe. Riscurile planificate de consolidare fiscală care afectează sectorul privat.	●	●	• Evaluarea și gestionarea impactului S&M: Asigurarea că riscurile și impactul S&M direct, indirect și cumulativ (inclusiv gen) al proiectelor sunt evaluate, evitate și atenuate în mod corespunzător. Sprijinul TC pentru evaluările și gestionarea E&S poate fi necesar în special pentru clienții din sectorul public cu implementarea și monitorizarea sistemelor de management S&M și managementul contractanților pentru a respecta Politica de Mediu și Socială a BERD (ESP 2024), Cerințele Sociale și de Mediu (ESR) și în conformitate cu standardele UE și internaționale.
Expunere sporită la riscuri geopolitice din cauza apropierii geografice de războiul în curs împotriva Ucrainei, precum și a unui risc crescut de perturbare a traficului maritim comercial în nord-vestul Mării Negre.	●	●	• Condiții de muncă: Asigurarea că politicile de resurse umane ale clienților se aliniază cu cerințele BERD și standardele internaționale, concentrându-se pe termenii de muncă, managementul contractanților, măsurile anti-discriminare și egalitatea de șanse. Abordarea violenței și hărțuirii bazate pe gen (GBVH) în proiecte și îmbunătățirea capacității clienților de a gestiona astfel de preocupări sunt priorități cheie. • Utilizarea eficientă a resurselor și prevenirea și controlul poluării: Sprijinirea proiectelor pentru gestionarea sustenabilă a apei și a apelor uzate, reziliența apei, economia circulară și utilizarea eficientă a resurselor și asigurarea respectării ESR3 (ESP 2024) pentru a contribui la prevenirea poluării mediului și a inundațiilor. Aceasta include abordarea poluării solului și sprijinirea decontaminării siturilor poluate sau industriale. Adoptarea unor metode agricole durabile poate reduce pierderile de resurse și poate promova o tranziție justă către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon și rezilientă la schimbările climatice.
Consolidarea capacității instituționale și abordarea riscurilor de corupție atât la nivel național, cât și la nivel municipal ar putea îmbunătăți capacitatea României de a absorbi și implementa proiecte finanțate de UE	●	●	• Sănătate și siguranță: Urmărirea îmbunătățirii standardelor de sănătate și siguranță ocupațională și comunitară în toate sectoarele și abordarea problemelor de securitate. Fondurile TC și implicarea părților interesate în ceea ce privește siguranța rutieră, a traficului și a electricității pot fi necesare pentru a îmbunătăți standardele și a crește gradul de conștientizare. • Achiziția de terenuri, relocarea involuntară și strămutarea economică: Asigurarea faptului că orice proiect care necesită achiziționarea de terenuri și relocare respectă cerințele Băncii, cu o atenție deosebită asupra conservării mijloacelor de trai ale grupurilor vulnerabile (de exemplu, comunitățile de romi, utilizatorii informali ai terenurilor și refugiații) și conservarea mediului.
Infrastructura publică insuficientă, combinată cu declinul demografic și depopularea în anumite regiuni, accentuează disparitățile regionale și limitează oportunitățile de investiții.	●	●	• Conservarea biodiversității și gestionarea durabilă a resurselor naturale vii: Sprijinirea clienților cu evaluări pentru a se asigura că speciile și habitatele importante pentru conservare sunt protejate și că serviciile ecosistemice și capitalul natural sunt gestionate în mod sustenabil. Fondurile CT pot fi necesare pentru a sprijini aceste activități sau pentru a desfășura activități legate de natură și raportare. • Patrimoniul cultural: Asigurarea efectuării unor evaluări adecvate ale proiectelor de construcții pentru a identifica impactul, a se consulta cu principalele părți interesate și a conserva patrimoniul cultural
Fricțiunile intraguvernamentale ar putea afecta direcția politicilor privind reformele economice preconizate și probleme precum modificările politicilor de pensii.	●	●	• Intermediari financiari: Asigurarea că partenerii financiari dispun de o capacitate adecvată de gestionare a riscurilor și de securitate socială, cu accent pe participarea la piața de capital. • Implicarea Stakeholderilor: Sprijinirea clienților în furnizarea unui angajament semnificativ, dezvăluirea proiectului și consultare incluzivă, însoțită de un mecanism eficient de reclamații pe tot parcursul ciclului de viață al proiectului.

● Puternic ● Mediu ● Slab

8. Evaluarea Cofinanțării Donatorilor

European Bank
for Reconstruction and Development

Evaluarea nevoilor pentru perioada Noii Strategii de Țară

Pentru a atinge obiectivele noii strategii de țară, ar putea fi necesare fonduri ale donatorilor pentru a sprijini mai multe activități cheie:

- Granturi TC pentru pregătirea și implementarea proiectelor, asistență pentru investiții menite să îmbunătățească calitatea și accesul la infrastructură durabilă, inclusiv sprijin pentru parteneriate public-privat (PPP) în diverse sectoare și extinderea Cadrului Orașelor Verzi.
- Granturi TC pentru servicii de consiliere și programe de formare pentru a stimula inovarea și dezvoltarea competențelor în IMM-uri.
- Granturi de coinvestiții și instrumente de partajare a riscurilor pentru a sprijini noi facilități de finanțare și linii de credit oferite prin intermediari financiari.
- TC acordă granturi pentru angajamente politice și reforme juridice pentru a consolida piețele locale de capital și a consolida reziliența sectorului financiar.

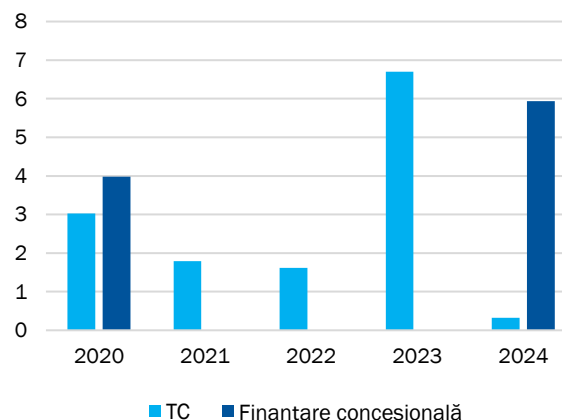
Surse potențiale de fonduri ale donatorilor

- UE oferă în principal finanțare CT prin intermediul programului Orizont 2020 – Sprijin pentru inovarea în tehnologiile climatice. De asemenea, UE poate extinde și mobiliza investiții prin garanțiile InvestEU pentru a finanța proiecte verzi, precum și pentru a sprijini digitalizarea și tranziția verde prin mecanismul comun de investiții în capitaluri proprii pentru materii prime critice. InvestEU poate ajuta, de asemenea, la finanțarea infrastructurii durabile și a facilităților de pregătire a politicilor și proiectelor. În cele din urmă, fondurile structurale și de investiții europene pot fi utilizate pentru a stimula competitivitatea sectorului privat în cooperare cu autoritățile române.
- Cei mai mari donatori bilaterali includ Italia, Taipei, China, Olanda și Austria. Italia poate furniza CT prin intermediul Fondului Central European Initiative (CEI), în timp ce Țările de Jos și Taipei China se concentrează pe utilizarea CT. Prioritățile includ extinderea consilierii politice și de afaceri și pregătirea proiectelor. Sprijinul austriac prin intermediul Parteneriatului cu impact ridicat pentru politici climatice (HIPCA) este esențial pentru proiectele legate de climă care mobilizează granturile TC și instrumentele de coinvestiții oferite pentru a sprijini dezvoltarea și implementarea proiectelor.
- Fondul de impact pentru întreprinderile mici și Contul de cooperare pentru Turcia. Aceste fonduri pot oferi fonduri pentru a juca un rol esențial în sprijinirea accesului la finanțare și dezvoltarea sectorului privat, a infrastructurii durabile și a tranziției verzi, precum și a creșterii economice favorabile incluziunii.

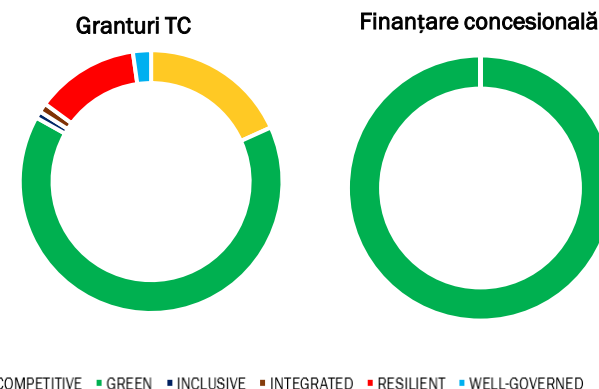
Indicatori de accesibilitate selectați

	Rang percentil regional BERD ¹	
PIB pe cap de locuitor (PPP, în dolari curenți) ²	44,974	81%
Țara AOD	Nu	N/A
AOD ca procent din venitul național brut (%) ³	N/A	N/A
AOD pe cap de locuitor (\$ - prețuri curente) ³	N/A	N/A

Finanțarea donatorilor în timpul ultimei strategii (milioane EUR)⁴

Utilizarea fondurilor în 2019-2024⁵

1. Clasamentul centilelor simple raportat ca ponderea economiilor BERD reprezentată sub România. 2. WEO (2024) 3. OCDE (2021) 4. Pe baza fondurilor alocate. 5. Pe baza calității primare de tranziție a resurselor concesionale.

Anexe

European Bank
for Reconstruction and Development

Anexa 1 – Evaluarea Politică în Contextul Articolului 1 (1/5)

Angajamentul României față de principiile prevăzute la articolul 1 și aplicarea acestora au continuat în perioada de la Strategia de țară anterioară. Țara a înregistrat progrese suplimentare în anumite domenii ale reformei democratice, inclusiv statul de drept.

În 2023, Comisia Europeană (CE) a închis oficial Mecanismul de Cooperare și Verificare (MCV), care fusese instituit atunci când România a aderat la UE în 2007 pentru a o ajuta să remedieze deficiențele din domeniile reformei judiciare și anticorupției. În același timp, în ciuda faptului că alegerile se desfășoară într-o manieră considerată de observatorii internaționali competenți ca fiind liberă și în conformitate cu standardele internaționale, alegerile prezidențiale din 2024 au fost anulate de Curtea Constituțională a țării din cauza încălcărilor care afectează legislația electorală, inclusiv practicile ilegale de campanie ale unui anumit candidat. În contextul repetării alegerilor prezidențiale în mai 2025, observatorii internaționali au remarcat că libertățile fundamentale de întrunire și asociere au fost respectate.

ALEGERI LIBERE ȘI GUVERN REPREZENTATIV

Alegeri libere, corecte și competitive

Conform Constituției, Parlamentul României are o structură bicamerală care cuprinde Camera Deputaților (camera inferioară) și Senatul (camera superioară). Deputații și senatorii sunt aleși pentru un mandat de patru ani. Președintele, care este ales prin vot direct pentru un mandat de cinci ani (care poate fi reînnoit o singură dată), este șeful statului. Alegerile parlamentare anterioare din țară au fost evaluate ca fiind competitive cu libertățile fundamentale respectate de observatorii Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa/Oficiul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR), precum și de alți observatori internaționali competenți.

Cadrul juridic existent oferă o bază solidă pentru alegerile democratice, astfel cum a fost evaluat de OSCE/ODIHR. Ultimele alegeri generale au avut loc în decembrie 2024. OSCE nu a emis încă un raport în urma rezultatelor acestor alegeri; cu toate acestea, nu au existat rapoarte de nereguli majore din partea altor observatori interni sau internaționali. Ultimul raport al OSCE/ODIHR cu privire la alegerile generale din 2020, care au avut loc sub restricțiile

pandemiei de Covid-19, a constatat că procesul de votare a fost fără probleme și că procedurile au fost respectate. Recomandări prioritare legate de cadrul legal, înregistrarea candidaților, campania electorală, finanțarea campaniei, mass-media și drepturile observatorilor electorali.¹ Legile electorale au fost modificate ultima dată în 2022 pentru a introduce cerințe suplimentare de candidatură pentru alegerile prezidențiale și parlamentare. De altfel, cadrul juridic electoral rămâne neschimbat, lăsând multe dintre recomandările anterioare ale ODIHR neabordate, inclusiv cele legate de consolidarea legislației, dreptul de vot, transparența soluționării litigiilor electorale și dreptul observatorilor de a accesa toate etapele procesului electoral.²

Alegerile prezidențiale din noiembrie 2024 au fost anulate de Curtea Constituțională a României. Curtea Constituțională și-a exercitat competența prevăzută la articolul 146 litera (f) din Constituție pentru a asigura respectarea procedurii de alegere a Președintelui României. Curtea a citat utilizarea ilegală a tehnologiilor digitale, inclusiv a inteligenței artificiale, precum și sursele nedeclarate de finanțare. De asemenea, a spus că un candidat a primit "tratament preferențial" pe platformele de socializare, distorsionând voința exprimată de alegători.³ În urma alegerilor prezidențiale repetate din mai 2025, observatorii internaționali ai OSCE au raportat că drepturile la libertatea de întrunire și de asociere au rămas protejate; cu toate acestea, campania a fost umbrată de retorica ostilă față de candidați.

Separarea puterilor în stat și un control eficace și echilibru instituțional

Constituția prevede separarea puterilor și controlul și echilibrul instituțional în cadrul sistemului politic. Funcționarea parlamentului este în conformitate cu practicile democratice. Guvernul participă la sesiuni de întrebări și răspunsuri cu membrii parlamentului.

Puterea efectivă de guvernare a aleșilor

România a implementat aranjamente instituționale, juridice și financiare pentru ca aleșii să exercite puterea efectivă de a guverna, care nu sunt constrânse de nicio putere de veto nedemocratică.

¹ OSCE, Oficiul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului, România, alegeri parlamentare 6 decembrie 2020, Misiunea specială de evaluare a alegerilor ODIHR, Raport final, publicat la 24.05.2021.

² OSCE, Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului, România, alegeri prezidențiale și parlamentare 2024, Raportul misiunii de evaluare a nevoilor ODIHR, publicat la 23 septembrie 2024.

³ CCR, DECIZIA nr. 32 din 6 decembrie 2024, disponibilă la https://www.ccr.ro/wp-content/uploads/2024/12/Hotarare_32_2024.pdf

Anexa 1 – Evaluarea Politică în Contextul Articolului 1 (2/5)

SOCIETATEA CIVILĂ, MASS-MEDIA ȘI PARTICIPARE

Amploarea și independența societății civile

Există un cadru juridic satisfăcător pentru organizațiile societății civile (OSC). Registrul Național al Asociațiilor și Fundațiilor din România, gestionat de Ministerul Justiției, enumeră peste 120.000 de organizații ale societății civile (OSC). Cu toate acestea, numărul exact de organizații active este incert din cauza lipsei de date oficiale recente. Raportul Comisiei Europene privind statul de drept afirmă că spațiul societății civile continuă să fie restrâns.⁴ Zeci de organizații ale societății civile acționează ca centre de resurse și oferă sprijin pe o gamă largă de subiecte. Majoritatea sunt situate în capitală și în alte orașe mari. Accesul la resurse este deosebit de dificil pentru organizațiile locale, care au adesea mai puține resurse și mai puțină experiență în navigarea procedurile birocratice.

OSC-urile continuă să se confrunte cu provocări juridice și financiare. Legislația recentă de modificare a Ordinului Guvernului nr. 26/2000 privind asociațiile și fundațiile simplifică funcționarea asociațiilor și fundațiilor, în special prin creșterea digitalizării și a unor proceduri mai puțin birocratice. Cu toate acestea, situația actuală este considerată insuficientă de unele organizații ale societății civile, care consideră că lipsa unei finanțări sustenabile și procesele de înregistrare îndelungate și împovărătoare se numără printre principalele lor preocupări. În plus, legislația fiscală recentă restricționează capacitatea OSC-urilor de a primi sponsorizări.⁴

Dreptul de a forma sindicate și libertățile acestora sunt consacrate în lege și respectate în practică.

Independența și pluralismul mass-mediei care funcționează fără cenzură

România are un mediu mediatic pluralist, care include o serie de radiodifuzori publici și privați la nivel național și care oferă cetățenilor o gamă largă de opinii politice. Un cadru legal, care să asigure o acoperire echilibrată, corectă și echitabilă, este în mare parte în vigoare și în conformitate cu standardele

internaționale. România garantează prin Constituția sa și tratatele internaționale la care este semnatară, libertatea de exprimare și libertatea presei.

Cu toate acestea, chiar dacă structura acționariatului companiilor cu licențe audiovizuale este acum accesibilă publicului, rămâne dificil pentru publicul larg să identifice proprietarii finali ai companiilor media din afara sectorului. Raportul Comisiei Europene privind statul de drept din 2025 constată că este încă necesar să se consolideze guvernanta independentă și independența editorială a mass-mediei de serviciu public, în timp ce transparența privind proprietarii mass-media rămâne insuficientă. De asemenea, adaugă că amenințările și cazurile de hărțuire împotriva jurnaliștilor rămân o problemă, iar presiunea politică asupra independenței editoriale afectează munca jurnaliștilor.⁵

Televiziunea rămâne sursa predominantă de informare publică, în timp ce mass-media online a depășit presa scrisă. Rolul internetului și al rețelelor sociale ca sursă de informare publică este în continuă creștere.⁶

Canale multiple de participare civică și politică

Există mai multe canale de participare civică și politică. Sistemul de consultări publice este în mare parte în vigoare, deși regulile sale nu sunt întotdeauna aplicate. CE a remarcat că sunt necesare mai multe eforturi pentru a asigura un proces eficient, în ciuda progresului incremental făcut recent.⁷

Libertatea de a forma partide politice și existența unei opoziții organizate.

Libertatea de a forma partide politice este garantată de Constituție și pusă în practică, așa cum a evidențiat existența unei opoziții semnificative și diverse, capabilă să facă campanie liberă și să se opună inițiativelor guvernamentale. În urma alegerilor parlamentare din decembrie 2024, șapte partide politice plus grupul minoritar au intrat în Parlamentul României.

⁴ Comisia Europeană, Raportul privind statul de drept 2025, capitolul de țară privind situația statului de drept în România.

⁵ Comisia Europeană, Raportul privind statul de drept 2025, capitolul de țară privind situația statului de drept în România.

⁶ Eurobarometru flash, sondaj de știri și mass-media 2022, iulie 2022.

⁷ Comisia Europeană, Raportul privind statul de drept 2024, capitolul de țară privind situația statului de drept în România.

Anexa 1 – Evaluarea Politică în Contextul Articolului 1 (3/5)

STATUL DE DREPT ȘI ACCESUL LA JUSTIȚIE

Supremația legii

Sunt în vigoare garanțiile legislative și instituționale necesare pentru supremația legii. Constituția recunoaște dreptul oricărei persoane de a recurge la sistemul judiciar pentru a-și apăra drepturile. Cetățenii au dreptul la un proces liber și echitabil și nu pot fi arestați sau detenți arbitrari. România a înregistrat progrese în alinierea legislației sale la standardele europene.

Independența sistemului judiciar

Independența sistemului judiciar este garantată de Constituție și există garanții esențiale pentru a asigura imparțialitatea acestuia. Sistemul de justiție a suferit o revizuire cuprinzătoare prin legile revizuite ale justiției în ultimii ani. Aceste modificări reprezintă un progres substanțial în consolidarea independenței sistemului judiciar. De asemenea, s-au luat măsuri importante pentru a răspunde preocupărilor rămase cu privire la investigarea și urmărirea penală a infracțiunilor în sistemul judiciar. Potrivit CE, România a făcut progrese semnificative în procesul de aliniere a legislației cu recomandările Comisiei de la Veneția.⁸ În ciuda progreselor legislative, percepția publică cu privire la independența sistemului judiciar rămâne relativ scăzută față de standardele UE.⁹ Printre recomandările din cele mai recente rapoarte privind statul de drept se numără continuarea eforturilor autorităților române de a asigura resurse umane adecvate pentru sistemul de justiție, inclusiv pentru Procuraturi, ținând cont de standardele europene privind resursele pentru sistemul de justiție.¹⁰

Guvernul și cetățenii supuși în mod egal legii

Constituția garantează egalitatea tuturor cetățenilor în fața legii și este în general susținută în practică. De la aderarea la UE, s-au înregistrat progrese în ceea ce privește accesul cetățenilor la justiție, care este garantat de articolul 21 din Constituția României. Avocatul Poporului este o autoritate publică, autonomă și independentă de orice altă autoritate publică, responsabilă de investigarea și soluționarea plângerilor depuse de cetățeni împotriva altor instituții guvernamentale.

Politici și instituții eficiente pentru prevenirea corupției

Cel mai recent indice de percepție a corupției (IPC) al Transparency International

⁸Comisia Europeană, Raportul privind statul de drept 2025, capitolul de țară privind situația statului de drept în România.

⁹Comisia Europeană, Tabloul de bord privind justiția în UE din 2024.

¹⁰Comisia Europeană, Raportul privind statul de drept 2024 & 2025, capitolul de țară privind situația statului de drept în România.

¹¹Eurobarometru special 548 privind atitudinea cetățenilor față de corupție în UE (2024).

¹²Consiliul Europei, Grupul de state împotriva corupției (GRECO), A cincea rundă de evaluare, Raportul de evaluare privind România, adoptat la 9 iunie 2023; publicat la 7 septembrie 2023.

(2024) a clasat România pe locul 65 din 180 de țări și teritorii, țara rămânând în cel mai scăzut nivel din regiunea UE. Această percepție a fost relativ stabilă în ultimii cinci ani. Eurobarometrul special privind corupția din 2024 arată că 75% dintre respondenți consideră că corupția este larg răspândită în țara lor, comparativ cu media UE de 68%. În plus, 51% dintre respondenți se simt afectați personal de corupție în viața lor de zi cu zi, în timp ce media UE este de 27%.¹¹

Când România a aderat la UE în 2007, CE a instituit un Mecanism de Cooperare și Verificare (MCV) menit să ajute țara să remedieze deficiențele din domeniul statului de drept, concentrându-se în special pe reforma judiciară și lupta împotriva corupției. MCV a fost inițial prevăzut să funcționeze timp de trei ani, dar a rămas în vigoare până în 2023. În 2023, CE a închis oficial mecanismul și a laudat eforturile și progresele României. După finalizarea cu succes a MCV, progresele înregistrate în domeniul statului de drept sunt monitorizate în cadrul ciclului anual al UE privind statul de drept, la fel ca pentru toate statele membre ale UE. În plus, România participă la Parchetul European (EPPO).

România este membră a Grupului de state împotriva corupției (GRECO) al Consiliului Europei din 1999. În septembrie 2023, GRECO a publicat Raportul de evaluare al celei de-a 5-a runde privind România. Raportul de evaluare din runda a 5-a evaluează eficacitatea măsurilor în vigoare pentru prevenirea și combaterea corupției în funcțiile executive de vârf.

În raport, GRECO a recunoscut că România a dezvoltat un cadru instituțional de integritate format din Agenția Națională de Integritate (ANI), Direcția Națională Anticorupție (DNA) și Direcția Generală Anticorupție (DGA) din cadrul Ministerului Afacerilor Interne. O strategie națională anticorupție (SNA) este, de asemenea, în vigoare. GRECO a identificat mai multe domenii în care sunt necesare îmbunătățiri și a inclus în raportul său 26 de recomandări pentru a le aborda.¹² CE a recomandat, de asemenea, autorităților române să ia măsuri, în special la nivel operațional, pentru a asigura investigarea și urmărirea penală eficientă a infracțiunilor în sistemul judiciar,

Anexa 1 – Evaluarea Politică în Contextul Articolului 1 (4/5)

inclusiv în ceea ce privește infracțiunile de corupție, ținând cont de standardele europene.¹³ Raportul CE privind statul de drept 2025 menționează progresul cu privire la recomandarea dată.

DREPTURI CIVILE ȘI POLITICE

Libertatea de exprimare, de informare, de religie, de conștiință, de mișcare, de asociere, de întrunire și de proprietate privată

În general, drepturile civile și politice continuă să fie bine respectate în România. Potrivit celei mai recente evaluări a istoricului României în domeniul drepturilor omului în cadrul Evaluării Periodice Universale a Națiunilor Unite (EPU), primele două recomandări au inclus drepturile copilului (26%) și drepturile minorităților (20%). România a susținut implementarea a 80% dintr-un total de 208 recomandări făcute în cursul procesului de revizuire.¹⁴

România este semnatară a principalelor instrumente internaționale privind drepturile omului. Constituția garantează libertățile și drepturile fundamentale ale cetățenilor recunoscute în dreptul internațional. Prin urmare, libertatea de exprimare, de informare, de religie și de conștiință, de mișcare, de asociere și de întrunire sunt pe deplin garantate. Constituția și legile relevante interzic discriminarea pe criterii de sex, rasă, limbă, religie, origine națională sau socială, proprietate sau statut social. Drepturile de proprietate sunt în general respectate și protejate.

Incluziunea politică pentru femei, minorități etnice și alte minorități

Conform Constituției României, statul recunoaște și garantează dreptul persoanelor aparținând minorităților naționale la păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase. Minoritățile se bucură, de asemenea, de dreptul de a învăța și de a fi educate în limba lor

maternă; modalitățile de exercitare a acestor drepturi sunt reglementate prin lege. Articolul 62 din Constituția României prevede, de asemenea, că organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale, care nu obțin numărul de voturi pentru reprezentare în Parlament, au dreptul la câte un loc în Camera Deputaților, în condițiile legii electorale.

Conform ultimului recensământ efectuat în 2021, printre minorități, cele mai mari grupuri sunt etnicii maghiari (6% din populație) și romii (3,4% conform recensământului, deși se presupune că ponderea reală a romilor este semnificativ mai mare). Printre alte recomandări recente în contextul Convenției Cadru pentru protecția minorităților naționale, Consiliul Europei a îndemnat autoritățile române să depună eforturi suplimentare pentru a aborda inegalitățile educaționale dintre copiii romi și non-romi în ceea ce privește educația preșcolară, abandonul școlar timpuriu și nivelurile de realizare, și efectele pandemiei de Covid-19, adoptând o abordare sensibilă la componenta de gen.¹⁵

Elementele legislative cheie pentru egalitatea de gen sunt în vigoare în România. Femeile sunt active la nivel local și au câțiva reprezentanți importanți la nivel național, deși reprezentarea lor în parlamentul României rămâne sub media UE-27. În medie, femeile din țară câștigă mai puțin decât bărbații cu un nivel egal de calificare profesională. Potrivit Eurostat, începând cu 2022, în România diferența de remunerare între femei și bărbați a fost de 4,5%; una dintre cele mai mici din regiunea UE și destul de mică raportat la media UE, de 12,7%.¹⁶

Libertatea de la hărțuire, intimidare și tortură

Garanțiile constituționale împotriva hărțuirii, intimidării și torturii sunt în vigoare și sunt în mare parte susținute în practică.

¹³ Comisia Europeană, Raportul privind statul de drept 2024, capitolul de țară privind situația statului de drept în România.

¹⁴ Statistici EPU, disponibile la <https://upr-info-database.uwazi.io/en/>

¹⁵ Consiliul Europei, al cincilea aviz privind România, Comitetul consultativ pentru Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale, adoptat la 3 aprilie 2023

¹⁶ Baza de date Eurostat, Diferența de remunerare între femei și bărbați în formă neajustată, Codul datelor online: sdg_05_20

Anexa 1 – Evaluarea Politică în Contextul Articolului 1 (5/5)

O delegație a Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și a Pedepselor sau Tratamentelor Inumane sau Degradante (CPT) a efectuat o vizită periodică în România în septembrie 2022. Vizita s-a concentrat pe tratamentul pacienților deținuți în instituții de psihiatrie și al rezidenților cazați în centre de îngrijire rezidențială. Constatările vizitei din 2022 subliniază nevoia urgentă de a oferi tuturor persoanelor din instituțiile psihiatrice condiții de viață decente și tratament adecvat de sănătate mintală. Acest lucru implică în primul rând creșterea nivelului de personal în spitalele vizitate. În sens mai larg, CPT recomandă o trecere de la îngrijirea instituțională la dezvoltarea de servicii de sănătate mintală bazate pe comunitate cu structuri adecvate de sprijin social. În februarie 2023, autoritățile române au informat CPT cu privire la acțiunile întreprinse ca răspuns la observațiile Comitetului și la alte aspecte ridicate de delegație în cadrul discuțiilor de la finalul vizitei.¹⁷ CPT a efectuat o vizită ad-hoc în România în septembrie/octombrie 2024. Vizita s-a axat pe tratamentul și condițiile de detenție a pacienților medico-legali psihiatrici din Spitalele Române de Psihiatrie și Măsuri de Siguranță.

¹⁷ Consiliul Europei, Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și a Pedepselor sau Tratamentelor Inumane sau Degradante (CPT), Raport către Guvernul României privind vizita în România efectuată de Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și a Pedepselor sau Tratamentelor Inumane sau Degradante (CPT) în perioada 19-30 septembrie 2022, publicat la 5 octombrie 2023.